

Educating and Inspiring Our Children Together.

June 29, 2014 (Rosh Chodesh Tammuz 5774) at Cong. Bnai Yeshurun

*Inspiring Our
Children: Act and
Emotion in the
Service of God*

A Tribute to the Rebbitzzen of Talne

pass on? I admit that I am not able to define precisely the mas-
soretic role of the Jewish mother. Only by circumscription I hope
to be able to explain it. Permit me to draw upon my own ex-
periences. I used to have long conversations with my mother.
In fact, it was a monologue rather than a dialogue. She talked
and I "happened" to overhear. What did she talk about? I must
use an halakhe term in order to answer this question: she talked
me-inyana de-yoma. I used to watch her arranging the house
in honor of a holiday. I used to see her recite prayers; I used
to watch her recite the sidra every Friday night and I still
remember the nostalgic tune. I learned from her very much.
Most of all I learned that Judaism was not a religion, it was a way of life.

Most of all I learned that Judaism expresses itself not only in formal compliance with the law but also in a living experience. She taught me that there is a flavor, a scent and warmth to *mitzvoth*. I learned from her the most important thing in life — to feel the presence of the Almighty and the gentle pressure of His hand resting upon my frail shoulders. Without her teachings, which quite often were transmitted to me in silence, I would have grown up a soulless being, dry and insensitive.

The laws of Shabbat, for instance, were passed on to me by my father; they are a part of *musar avikha*. The Shabbat as a living entity, as a queen, was revealed to me by my mother; it is a part of *torat Imekha*. The fathers knew much about the Shabbat; the mothers lived the Shabbat, experienced her presence, and perceived her beauty and splendor.

The fathers taught generations how to observe the Shabbat; mothers taught generations how to greet the Shabbat and how to enjoy her twenty-four hour presence.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הַדְּבַר כֹּוֹ אֶת שְׂכֵמֹי
חֲשֹׁמוֹרוּ כִּי אֹהֶל בְּיָנִי כֹוֹ לְדַעַם כִּי אֲנִי
ה' מִקְדָּשְׁכֶם וְכֵּן חֹזֵל לַמָּדוּ מִכָּאֵן דְּכִנּוּחַן מַחֲנֶה לַחֲבִירוֹ
לָרִיךְ לְסוּדֵיכֶם אֲמַר הַקָּבִים לְיִשְׂרָאֵל מַחֲנֶה טוֹבֵה יֵשׁ לִי
בְּבֵית גִּזְי וְשִׁבְחָה שְׁמַי דְּבוּדֵלֵי שִׁבְחָה הוּא מַחֲנֶה טִיבָה
רַבָּה לֹמַר הַאִוֵּר וְהַקְדוּשָׁה כִּבְלָה מִלְּמַעַל לַחֵךְ לְבִית גִּזְי
אֲדָם רוּחַ קְדוּשָׁה וְשִׁבְלָה חֲדָשׁ וְחַיִּית רוּחַנִיּוֹת כִּבְלָה מִעוֹלָם
סְלִיחַן הַקִּרְבָּן עֲרֻכּוֹת אֲשֶׁר שֵׁם הַפְּעוּג וְחַיִּית שְׂבוּ גִזְי
חַיִּים וְכֵּן בְּאַמֶּת יֵשׁ לְאָדָם לְאֶסּוֹת כָּל יְמֵי הַחַיִּים עַל
הַמַּחֲנוֹת שִׁבְחָה עַל קְדוּשָׁה וְחַיִּית וְזֶה כִּבְלָה לְאָדָם וְצִיּוֹרָא
צִפִּי הַכֶּסֶּה רַבָּה כָּל שִׁשָּׁה יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה עַל שִׁבְחָה כִּפִּי
אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כִּנְחוּ כֵן חֲסִים הַשְּׁנָתוֹ וְהַכְּחוּב לֹאמֹר וְכִנּוּ
אֶת אֲשֶׁר יִצְיָאוּ שְׁאֵרֵם לָרִיךְ לְכַטְרִית אִישׁ בְּחוּל שִׁיבָה לוֹ
בְּשִׁבְחָה וְיֵי שִׁמְרָה כֹוֹ וְאַתִּ"ס שְׁאֵרֵם מִכֵּין אִישׁ מִיַּם
מַסְנֶה טוֹבֵה הוּא כִּי אֵף אִם יִכֵּין אֲדָם אִישׁ בְּכָל מוֹיֵי
הַכְּחוּת שׁוֹנִי אִינוּ רֹאִיו לְקְדוּשָׁה וְשׁוֹם שִׁפָּה לוֹ מַעֲשֶׂה
יִחְבָּרֵךְ צִיּוֹם הַשְּׁנָת וְצִיּוֹרָא הוּא מַחֲנֶה חֲנֶה אֵךְ דְּכִנּוּ
לָרִיךְ לְכִיּוֹת לְסִכּוּן אֶת עֲלָמוֹ הַאֲדָם לְכִיּוֹת לוֹ בֵּית הַקִּבּוּל
וְכֵן לְקַבֵּל וְכֵן יֵשׁ ב' בְּחִיּוֹת בְּשִׁמְרִית שִׁבְחָה וְכֹוֹר וְשִׁמּוֹר

וְאִמְרָה ה' אֵל מִשְׁרָה נִי שְׁכַחְתִּיו חֲשַׁמְנִי נִי לִדְעִית
נִי מִקְדָּשָׁם . טוֹחַ בִּלְחִ"ה מִ"שׁוֹם וְעַד יֵט
לֹאֲלוֹת מִלֵּין הָבָה ח' בִּסֵּם . שֶׁחַ לְחֹד מִכָּן . אִ"ר הַטּוֹחַ
מִמָּה לְחִבּוּר לָרִיךְ לְהַרְשֵׁי אֲחֵר הַבְּיָלָה לְחֵשֶׁת מִמָּה טוֹבָה
יֵשׁ לִי בִינִים גְּמוּ וְשֶׁחַ שִׁמְהָ כִי . וְכִדְרָא הַמִּתְנֶה טוֹבָה
שֶׁחַ לִי אֵל הַבֵּיט וְהַקְדִּישָׁה עֲמֻמָּה אֲחֵר יוֹרֵד מִתְחַלְמֶה לְחֹד
לְבוֹשׁ בְּנִי אֲחֵר בִּינִים שִׁ"ק וְהִוא לְחֹד קְדוּשָׁה אֲנִיִּים הַחֲסִים .
אֲחֵר הַאֵשׁ הַיִּשְׂרָאֵל מִשֶּׁחַ אֵל וְהִוא רֹחַמִית הֵבֵא מִשִּׁילָה
טַלְיִין מִשְׁעֹלֶם שֶׁטֶל שֶׁחַ וְכִטֵּל עֲמֻמָּה . וְהִוא בִּינִית גְּמוּ
הַבֵּיט מִלֵּט אֵל עֹלָם הִוא בְּחִי גְבוּהָ נֶקֶד אֵל ח' אֲחֵר
בִּינִים הַשֶּׁחַ נִפְחָח עֹלָם עֲרִבּוֹת שֶׁחַ גְּמוּ חִים . וְכִי"ן
בִּלְחֹת רֹחִי וְכִטֵּל לֵב לֵאשׁ מִשְׁבִּיל וְכִטֵּל לֵשׁ אֵל לֵב לִשְׁמֹת
וְלִיָּיִךְ לֵב יִי הַאֵל לְחִיו מִשְׁמַרֵּי שֶׁחַ . כִּמוּ וְאִחֵי שֶׁחַ
אֵל הַחֵבֵר וְלִהְיָאֵל מִלֵּד מִתִּי יִנֵּעַ יוֹם הַשֶּׁחַ הֵבֵא .
וְלִשְׁמֹת מִקְדָּה וְכִסְפָּה וְשִׁמְצִיקָה לְחִמָּה מִחֲדָה וְ הַגְּבוּהָ
הַבֵּיט בִּינִים הַשֶּׁחַ הַשֶּׁפֶט הַקְדִּישָׁה וְהַשֶּׁחַ הַחֲדָמִי הַשֶּׁחַ
מִתְחַלְמֶה לִי"ר אִ"ר מִחֵד יִשְׂרָאֵל לִפִּי עֵרֶךְ הַשֶּׁחַ
וְהַחֲדָמִי שׁוֹחֵל לִקְבֵּל . כִּי וְחֵל גְּמוּ הַבֵּיט רֵבֶה לֵב וְחֵל
מִי הַאֲנֻשָׁה עַל קְדוּשָׁתָה שֶׁחַ שׁוֹמֵעַ מִתְחַלְמֶה . וְכִי
הַשֶּׁחַ בְּתַחֲמָה וְכִדְבֹר וְכַחֲמָה . כִּמִּ"ר חֲמָה הַשֶּׁחַ
כְּטוֹד לֵב חֲדָמִי חֵדֵּ . וְכַחֲמָ"ר וְהַבֵּיט אֵת אֲחֵר יִבְיֹא
וְהִיטֵי שֶׁחַחֵם נִרְךְ לְקוֹדֶם חֵל"ע כִּי יוֹם הַאֵל כִּי שִׁמְרָ
עַל מִה בְּשֶׁחַ וְיִי שִׁמְרָ עַל כִּי . אֵךְ חֵל"ע שִׁמְרָ
חֵל"ע בִּבֵּל הַחֵבֵר לִשְׁמֵי לְקוֹדֶם שֶׁחַ בִּלְיִים . אֵל וְחֵמֶר
הַאֵשׁ בִּלְבָב כִּי לִפִּי בְּכַחֲמִי רֹחִי הִוא לְחִיו נִשְׁמַע עֲמִי לֹרֵךְ
קְדוּשָׁתָה שֶׁחַ וְכִדְבֹר הִוא שִׁמְרָ שֶׁחַ . דְּבַחֲמִי הִוא רֶק
מִתְנֶה מִחֵבֶה וְרֶדֶךְ חֲמָה מִחֵל הֵבֵא . כִּי אֵךְ אֵת יִכִּין
הַאֵשׁ חֵל"ע בִּבֵּל מִיִּי הַשֶּׁחַ שֶׁכֵּתֵם . חֵל"ע אֵת רֹחִי
לְהַקְדִּישָׁה הַעֲלִינָה הַשֶּׁפֶט וְ שִׁמְצִיקָה עַל חֵל"ע בִּינִים
הַשֶּׁחַ קְדוּשָׁה וְחֵל לְחִמָּה חֵמֵם יִנֵּעַ . וְעַל"י נִרְךְ הַבֵּיט
גִּבִּי לְשִׁמְרָ חֵל"ע שִׁמְרָ לִי כִיטֵל וְחֵל לִקְבֵּל וְלִחְלִיל
שֶׁחַ מִתְנֶה מִחֵבֶה וְכַחֲמָה וְ . כִּי מִה יוֹסִיף לְאֲחֵר מִמָּה
הַבֵּיט אֵת לְחִימָה כִּי לִקְבֵּלָה . וְחֵל"ע יִי לֹא יִכִּין .
וְחֵל מִחֵל חֲדָמִי כִי הַאֲנֻשָׁה אֲחֵר . עַל"י נִרְךְ כִּי אֵשׁ
יִשְׂרָאֵל לְחֵבֶן חֵל"ע בִּינִים יִי הַאֲנֻשָׁה לְחִיו כִּי מִשְׁמַרֵּי
לִקְבֵּל מִתְנֶה הֵבֵא לִי מִחֵבֶן גְּמוּ אֲחֵר הַאֵל מִלֵּט
עַל עֹלָם יִי . וְחֵל"ע יִי שֶׁחַ בְּחִימָה שֶׁחַ וְחֵל

$$\frac{1/1/2 \quad 2 \quad 1/2 \quad 2}{1/2 \quad 3 \quad 1/2 \quad 1} \quad \begin{matrix} 1 \\ 2 \end{matrix} \quad \begin{matrix} 1 \\ 2 \end{matrix} \quad \begin{matrix} 1 \\ 2 \end{matrix} \quad \begin{matrix} 1 \\ 2 \end{matrix}$$

א. וְנִקְנְאוּ בּוֹ אֶחָיו וְאֶבְיֹ שְׁמֵר אֶת-הַדְּבָר: וַיִּלְכוּ אֶחָיו לְרַעוֹת אֶת-צֶאֱן אֲבִיהֶם
 ב. בְּשִׁכְמָם: וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל-יוֹסֵף הֲלוֹא אֶחָיִךְ רַעִים בְּשִׁכְמָם לָכֵה וְאַשְׁלַחְתָּךְ
 ג. אֶלֵיהֶם וַיֹּאמֶר לוֹ הַגִּיד: וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ-נָא רֹאֵה אֶת-שְׁלוֹם אֶחָיִךְ וְאֵת-
 אֵימָתָא וְאַשְׁלַחְתָּהּ לְחֶמְהוֹן. וַיֹּאמֶר לֵיהּ הֲאֵנָּה יִד. וַיֹּאמֶר לֵיהּ אֵינִיל בְּעֵן חַיִּי. יֵת שְׁלָם אֶחָד וְהָיָה

(יא) שמר את הדבר, היה ממתין ומצפה מחי יבא, וכן: שומר רש"י
 אמנים (ישעיה כו ב), וכן: לא חשומר על חטאתי (איוב יד טז),
 לא תמתין.

On Repentance , 88-89

*Allow me, please, to make a "private confession" concerning a matter that has caused me much loss of sleep. I am not so very old, yet I remember a time when ninety percent of world Jewry were observant and the secularists were a small minority at the fringes of the camp. I still remember—it was not so long ago—when Jews were still close to God and lived in an atmosphere pervaded with holiness. But, today, what do we see? The profane and the secular are in control wherever we turn. Even in those neighborhoods made up predominantly of religious Jews one can no longer talk of the "sanctity of the Sabbath day." True, there are Jews in America who observe the Sabbath. The label "Sabbath observer" has come to be used as a title of honor in our circles, just like "Harav HaGaon"—neither really indicates anything and both testify to the lowly state of our generation. But, it is not for the Sabbath that my heart aches, it is for the forgotten "eve of the Sabbath." There are Sabbath-observing Jews in America, but there are not "eve-of-the-Sabbath" Jews who go out to greet the Sabbath with beating hearts and pulsating souls. There are many who observe the precepts with their hands, with their feet and/or with their mouths—but there are few, indeed, who truly know the meaning of service of the heart! What is the percentage of religious Jews today in contrast to the ninety percent only two generations ago? It seems to me that religious Jewry survives today solely by force of the Name of God who is there after man sins. Otherwise we should have utterly despaired and given in to the feeling, with which I am often overcome as I lie awake at night, that we are building castles of sand, and any moment a wave will come and wipe out everything. But God who is there after man sins does not allow us to despair. He whispers in our ears that "Jerusalem is surrounded by mountains"—one must do much climbing and work hard, grasp every hand-hold and out-cropping, slide backward and try again to climb the mountain so as to be able to reach Jerusalem. "Who shall climb the mountain unto the Lord?" I do not believe that it is easy to return and repent. The path of repentance, for the individual, as well as the community, is arduous and many boulders are strewn about which can be overcome only with supreme effort. The road is long and tortuous until one arrives at the stage of: "Be cleansed before the Lord," the cleansing of the Name of God who is there before man sins.

Before Hashem you shall be purified
 A. Lustiger, pp. 37-38

Not far from where our family lived there was a Moditzer shitebel where I would occasionally go for shalosh seudos. The hasidim would be singing Bnei Heikhal, Hashem Ro'i Lo Ehsor, again Bnei Heikhal, again Hashem Ro'i. It occurred to me that they weren't singing because they wanted to sing, they were singing because they did not want to allow Shabbos to leave....

I remember an encounter in this shitebel as a small child. One of the men who had been singing most enthusiastically, wearing a kapota consisting of more holes than material, approached me and asked if I recognized him. I told him that I did not, and he introduced himself as Yankel the Porter. Now during the week I knew Yankel the Porter as someone very ordinary wearing shabby clothes walking around with a rope. I could not imagine that this individual of such regal bearing could be the same person. Yet on Shabbos he wore a kapota and shtetmel. That is because his soul wasn't Yankel the Porter, but Yankel the Prince.

Well after nightfall I naively asked him, "When do we daven Ma'ariv?" He replied: "Do you miss weekdays that much [that you cannot wait to daven Ma'ariv]?"